

Wallacher Lajos:

A GVH vizsgálati egységének főbb célkitűzései az elmúlt egy évben

Jelen írás célja az, hogy röviden, vázlatosan összefoglalja azokat a szándékokat és törekvéseket, melyeket az elmúlt egy évben a vizsgálók munkáját irányító, felügyelő elnökhelyettesként érvényre juttatni igyekeztem, s melyek megvalósításában munkatársaim támogattak és segítettek, így ezeket közös vízióként, illetve eredményként mutathatom be.

A vizsgálók leghangsúlyosabb és mennyiségileg is legmeghatározóbb feladatának a versenyfelügyeleti munka tekinthető, ezért elsőképpen ezen a téren tüztük ki feladatul a vizsgálói oldal teljesítményének továbbfejlesztését.

Az elsődleges cél az volt, hogy olyan egyértelmű vizsgálati sztenderdeket alakítsunk ki, melyekre támaszkodva a vizsgálói munka kiszámíthatóbb, tervezhetőbb és egyenletes minőségű lehet. E sztenderdek alkalmazásának belső, azaz GVH-n belüli hatása, következménye a vizsgálói feladatvégzés megkönnyítése („nem kell mindig mindent újból kitalálni”), melynek révén máshová fordítható erőforrások is felszabadulnak, továbbá a munka számonkérhetőségének, ellenőrizhetőségének javítása, ami segíti a teljesítménykövetelmények meghatározását, a teljesítmények értékelését, s ezen keresztül a vizsgálói képességek és tudás fejlesztését. A sztenderdek alkalmazásának külső hatása azonban talán még fontosabb: erősíti a jogbiztonságot. Ha ugyanis a vállalkozások, fogyasztók számára egyértelműen és világosan megfogalmazott jogokat és kötelezettségeket állapít meg a jogalkalmazás, akkor az számukra a magatartásuk tervezhetőségének elemi előnyét adja meg. Ez pedig a jognak, mint társadalomszervező eszköznek a legfontosabb feladata.

A sztenderdek között vannak formai és tartalmi jellegűek. Formai téren a következő fontosabb lépések történtek. Erősítettük a vizsgálatokat megelőző tervezést (konceptiókészítést). Kiterjesztettük a fogyasztókkal kapcsolatos ügyekre is ezt a munkamódot. A tervezés során törek-

szünk arra, hogy világos jogsértési hipotézist állítsunk föl, melynek minden egyes eleméhez hozzárendeljük a megállapíthatóság bizonyítási követelményeit, illetve az ehhez beszerzendő bizonyítékokat, a bizonyítás idő- és erőforrásigényét, eredményességének esélyeit. Formai apróság, de mint egyszerű munkamódszer, tartalmi hatással is bírhat, ha a versenytanácsi, bírósági gyakorlat hivatkozását nem egy helyre „ömlesztve” tartalmazza a vizsgálati jelentés, hanem minden egyes releváns jogi részletkérdésben a konkrét magatartás minősítésénél, mint kiindulópontot, a megítélés mércéjét.

Tartalmi komponense a sztenderdek felállításának az ügy elbírálásához megválaszolható anyagi-jogi kérdésekben a döntés. E téren arra törekedtünk, hogy azokban a témákban, melyekben a GVH gyakorlata nem volt teljesen egyértelmű, összegezzük az addigi álláspontokat és határozott döntési javaslatot tegyünk, természetesen megfelelő érvekkel alátámasztva. Példaként említhető a fúziós ügyekben a kapcsolódó versenykorlátozások megítélésének szükségessége és korlátai; az erőfölénnyel kapcsolatos ügyekben annak meghatározása, hogy a fogyasztói jóléti és/vagy versenyre gyakorolt negatív hatások tényleges bekövetkezte vagy ennek lehetősége bizonyítandó-e a jogsértés megállapításához, s ha igen, milyen tények bizonyítását jelenti a hatásgyakorlásra alkalmasság; vagy éppen – hogy eljárásjogi példákat is említek – az üzleti titokkénti minősítés kritériumainak egységesítése; az ügyfél általi kötelezettségvállalással zárult ügyekben a teljesítés utóvizsgálata során miként oszlik meg a bizonyítás terhe az ügyfél és a hatóság között. Az elemzést és a javaslatok kidolgozását olykor a konkrét ügyekhez kapcsolódva, máskor az ügyektől elszakítva, önálló hivatali projekt keretében végeztük el.

Értelemszerűen tartalmi kérdésként vetődik fel a jogalkalmazás jövőbeli irányának kijelölését jelentő döntések megho-

zatala akkor, amikor új típusú magatartásokat kell minősíteni, vagy új jogszabályok alkalmazása szükséges. (Természetesen e döntések meghozatalában a vizsgálat csak az első szereplő, a végső szót a Versenytanács, illetve a bíróságok mondják ki.) Legjellemzőbb példa e téren a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény (Fttv.) alkalmazása, mint új GVH feladat. (E fogyasztókkal kapcsolatos ügyekre azért is érdemes külön kitérni, mert a GVH munkaterhének legjelentősebb részét adják.) Az új törvény, noha sokban hasonlít a korábbi jogi szabályozásra, számos megoldandó problémát hozott felszínre. Céлом ezek kezelése során az volt, hogy törekedjünk a fölmerült problémák minél alaposabb kibontására, az összes fölmerülő kérdés megválaszolására, még hozzá elvi alapokra építve, és figyelve a konzisztenciára, összefüggésekre. Ugyanakkor be kell látni azt is, hogy a jogalkalmazás fejlődése egy lassú folyamat, mely apró lépésekkel halad előre, általában csak a mindenképpen szükséges döntések meghozatala révén, gyakran inkább kevesebbet, mint többet mondva. Sajátos módon ez a fontolva haladás éppúgy a jogbiztonságot szolgálja, mint a lehető legteljesebb, előremutató megoldásra törekvés.

Az említett, fogyasztókkal kapcsolatos ügyekben ilyen eldöntendő fontos elvi kérdésként azonosítható például az, hogy az átlagfogyasztói magatartás tényszerűen levezetendő és bizonyítandó jelenség, vagy inkább elvárás, elérendő, ideális magatartásformát tételező jogalkotói mérce, azaz pl. az-e a kérdés, hogy az átlagfogyasztó tényleg olvasatlanul fogad el szerződési feltételeket, vagy az, hogy helyes-e, ha ezt teszi. Mivel a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény (Fttv.) a fogyasztóra gyakorolt hatás (ügyleti döntés torzítása) függvényében minősíti a vállalkozások magatartását, igyekeztünk az egyes ügyekben feltárni és be-

mutatni azt, hogy ténylegesen és szükségszerűen milyen fogyasztói károk adódnak abból, ha a fogyasztó a reklámból tájékozódva jár el (pl. mikor szembe-sül szükségszerűen a reklámból esetleg előre nem látható valós helyzettel, mit tehet ekkor, milyen következményekkel.) Az egyes döntési irányok kiválasztásakor arra is igyekeztünk mindig súlyt fektetni, hogy felmérjük, a jövőbeli fogyasztói magatartásra, illetve vállalati tevékenységre milyen hatással járhat az adott irányban továbbhaladás (pl. indokolt-e a konkrét kérdésben a fogyasztói tudatosságot ösztönözni, vagy hogyan teljesíthetik a vállalkozások a fokozott tájékoztatási követelményeket, ki viseli ennek költségét stb.), azaz hova vezethet a választott út.

Könnyen belátható, a fent röviden bemutatott céljaink és tevékenységünk közül számos akként is minősíthető, mint tö-

rekvés a vizsgálatok hatékonyságának javítására, szélesebb értelemben a jog kikényszerítése hatásfokának, eredményességének erősítésére. E téren azonban számos egyéb lépést is tettünk. Szűkebb értelemben ide sorolható minden olyan intézkedés, amely az ésszerű erőforrás-beosztást szolgálja (pl. idejekorán lefolytatott belső egyeztetések, VT-döntések szisztematikus feldolgozása, összevetésük a vizs-

gálati jelentésekkel, ügyfélszolgálati munka átszervezése, panaszok kezelése stb.). Másfelől a tágabb körbe tartoznak azok a kezdeményezések, melyek a hatékonyabb jogérvényesítést szolgálják. Példaként említhető az ideiglenes intézkedések alkalmazásának elindítása, a GVH közérdekű keresetindításának előkészítése, kartellügyekben a közvetett, nyilvánosan hozzáférhető bizonyítékok felhasználása a kartellgyanú megalapozásában, illetve megerősítésében a rajtaütés bírói engedélyezésének előkészítése során.

Zárásképpen, az elmúlt egy év mérlegét megvonva, csak azt rögzíthetjük, a jövő fogja megmutatni, hogy a bemutatott kezdeményezések, irányok, igyekezetek mennyiben nyernek megerősítést és támogatást a döntéshozók részéről, azaz a jogalkalmazási gyakorlatnak stabil tényvalóságává válhatnak-e?

Torjákné Amberger Teréz:

A patikapiaci nyitás következményei a versenyre (2007–2010)

A szerző a Versenytükrő 2006. decemberi számában adott áttekintést¹ az akkor frissen elfogadott gyógyszer-gazdaságossági törvényben² foglalt szabályozási változásokról. Jelen cikkében bemutatja az új szabályok hatását a patikapiaci alakulására, a gyógyszerhez jutás lehetőségeinek alakulását, a versenymagatartás változását.

A változtatások lényege az alábbi:

– a korábbi 5000 lakosonkénti patikaalapítás gyakorlatilag felszabadításra került azzal, hogy viszonylag kis többletkövetelmények teljesítése esetén lehetővé vált eltérni a főszabálytól,

– a 250 m-es legkisebb távolságra vonatkozó előírás helyébe az az előírás lépett, hogy egy épületen belül nem lehet két patika,

– megszűnt a gyógyszertárat működtető vállalkozások társasági formájára vonatkozó korlátozás (korábban csak egyéni vállalkozás és bt. lehetett),

– a kamara vétőjoga megszűnt az engedélyezési eljárásban,

– bár a gyógyszerészi tulajdon változatlanul követelmény, a gyógyszerészek minimális tulajdonosi részesedésére (korábban 25, illetve 50%) vonatkozó előírás megszűnt,

– a gyógyszerészi személyi jog általános, bármely gyógyszertárnál felhasználható – a gyógyszertár szakmai vezetésére vonatkozó követelményeknek való megfelelést elismerő – jogosítvánnyá vált, s nem egy adott gyógyszertárra, illetve földrajzi körzetre vonatkozó örökölhető jog,

– egyes gyógyszereket gyógyszertáron kívül is lehet értékesíteni, bár szigorú előfeltételeknek való megfelelés esetén (zárt szekrény, online kapcsolat a gyógyszerhatósággal stb.),

– a nem támogatott (nem vényköteles; vényköteles, de nem támogatott) gyógyszerek esetén megszűnt a patikai árres

szabályozása, szabadddá vált a kiskereskedelmi árképzés,

– a gyógyszertárak közötti árverseny mind a támogatott (támogatásmegállapítás alapjául szolgáló ár, mint maximum alatt), mind az egyéb gyógyszereknél lehetővé vált,

– a gyártók/importálók jogot kaptak maximált tovább-eladási ár meghatározására a nem támogatott gyógyszereknél is³,

– a nagyobb forgalmú gyógyszertárak szolidaritási díj fizetésére kötelezettek, amelyből azok a kisforgalmú gyógyszertárak kapnak támogatást, akik egyedül vannak az adott kistélepeülésen,

– a szabályozás kifejezetten ösztönzött bizonyos többletszolgáltatásokra (a házhozszállítási szolgáltatások, illetve a webes gyógyszer-értékesítés elindítása, a nyitvatartási idő növelése) azzal, hogy a belépés feltételévé tette ezeket,

– külön összevásárlási szabályok kerültek a törvénybe azért, hogy a helyi földrajzi piacokon garantálható legyen a verseny fennmaradása (egy társaság a helyi piacon nem szerezheti meg a patikák több mint 25%-át).